

University of Groningen

De ontwikkeling van onderwijsopvattingen van lio's

de Vries, Siebrich; Jansen, Ellen

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2015

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

de Vries, S., & Jansen, E. (2015). *De ontwikkeling van onderwijsopvattingen van lio's*. Paper gepresenteerd op Onderwijs Researchdagen 2015, Leiden, Netherlands.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Titel:

De ontwikkeling van onderwijsopvattingen van lio's

Samenvatting (max. 120 woorden):

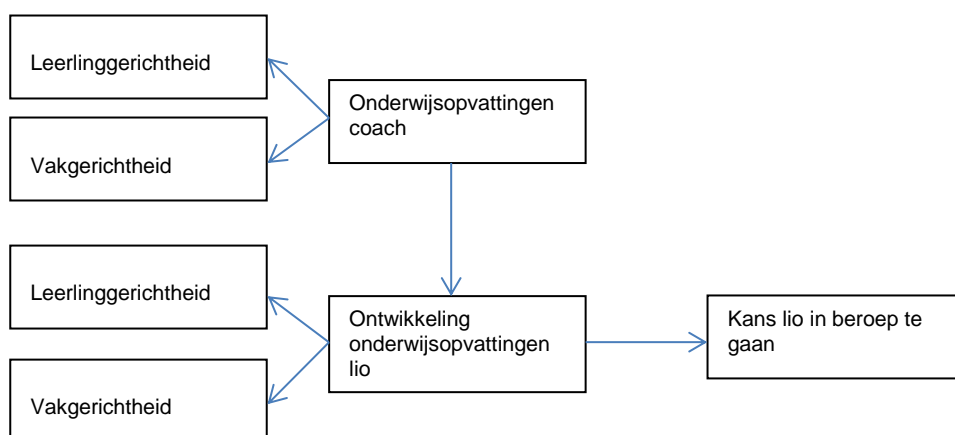
In deze studie staat de vraag centraal of en hoe onderwijsopvattingen van lio's zich ontwikkelen, en of er een verband is met al dan niet in het beroep gaan. Het 2012-cohort lio's (N = 118) van de lerarenopleiding van de RUG is anderhalf jaar gevolgd bij de ontwikkeling van hun onderwijsopvattingen. Ook zijn coaches ondervraagd naar hun onderwijsopvattingen. Resultaten wijzen uit dat lio's bij de start even sterk leerling- als vakgericht zijn, dat ze in de loop van de opleiding leerlinggericht worden, en dat hun vakgerichtheid stabiel blijft. Vergeleken met hun coaches blijken lio's leerlinggericht. Aan het einde van het lio-jaar blijkt een sterke relatie tussen leerlinggerichtheid en de eigen inschatting om het beroep in te gaan.

Divisie: leraar en leraarsgedrag

Keywords: lerarenopleiding - onderwijsopvattingen

Onderzoeksdoel

In het proefschrift van De Vries (2014) is onderzoek gedaan naar onderwijsopvattingen bij ervaren docenten en lio's, waarbij bij beide groepen een sterk positief verband bleek tussen leerlinggerichtheid en het uitvoeren van leeractiviteiten. Verschillen tussen ervaren docenten en lio's bleken te bestaan in de manier waarop ze beide typen opvattingen combineren: de helft van de ervaren docenten combineert beide typen opvattingen op hoog niveau, en de andere helft heeft het ene type opvatting significant hoger dan het andere. Lio's bleken steeds even sterk leerlinggericht als vakgericht te zijn, waarbij ca. 40% ze op een hoog niveau combineert, en ca. 60% op een significant lager niveau. Deze resultaten riepen onder andere de vragen op of en hoe onderwijsopvattingen van lio's zich ontwikkelen, welke rol de coach daarbij speelt, en of er een verband is met al dan niet in het beroep blijven. Onderhavige studie heeft als doel om deze vragen te beantwoorden.

Theoretisch kader

Opvattingen in het algemeen spelen een belangrijke rol, omdat ze "de beste indicatoren zijn van de beslissingen die mensen nemen in hun leven " (Pajares, 1992 , p. 307). Kenmerken van opvattingen zijn dat ze bewust of onbewust kunnen zijn, en dat degene die ze heeft, vindt dat ze waar zijn, waarmee ze ook een emotionele lading hebben (Borg, 2001). Daarbij zijn opvattingen moeilijker te veranderen naarmate ze eerder verworven zijn, en hebben ze de neiging om in de loop van de tijd steeds sterker te worden naarmate ze meer 'gebruikt' worden (Pajares, 1992).

Opvattingen van docenten over leren en onderwijzen hebben hun oorsprong in de vroege kinderjaren, waarna ze zich verder ontwikkelen tijdens de vele jaren die docenten doorbrengen op school, eerst als leerling, vervolgens als student in de lerarenopleiding, en daarna als docent. Van ervaren en oudere docenten zijn de opvattingen vaak sterk; onervaren en jongere docenten hebben hun opvattingen minder lang, en zullen hun opvattingen en gedrag makkelijker veranderen (Hargreaves, 2005).

Bij dit veranderen of leren in de lerarenopleiding spelen onder andere coaches een belangrijke rol (Giebelhaus & Bowman, 2002). De initiële lerarenopleiding vindt in Nederland nl. steeds vaker plaats in samenwerkingsverbanden tussen hogescholen/universiteiten en scholen, waarbij de student op een school werkt onder supervisie van een ervaren docent als coach. Daarnaast bestudeert de student theorie en literatuur, reflecteert op de eigen onderwijservaringen, en doet dit en andere zaken ook weer in samenwerking met onder andere de coach.

Wat betreft de inhoud van onderwijsopvattingen wordt in onderwijsonderzoek vaak onderscheid gemaakt tussen vakgerichte en leerlinggerichte opvattingen. Vakgerichtheid verwijst naar meer traditionele vormen van onderwijs, met de focus op kennisoverdracht en het leren van kennis (Hargreaves, 2000). Leerlinggerichtheid is gebaseerd op constructivistische leertheorieën, en gericht op de ontwikkeling van vaardigheden en competenties (Pieters & Verschaffel, 2003). Dergelijke constructivistische visies op leren en onderwijzen vereisen overigens een zeer goede kennis van het vak door de docent, evenals een hoog niveau van (vak)didactische kennis en vaardigheden (Borko & Putnam, 1996; Kyriakides, Creemers, & Antoniou, 2009). De hedendaagse docent dient dan ook beide rollen te vervullen: als vakdeskundige en leverancier van kennis, en als facilitator en activator van leerprocessen van leerlingen. We onderscheiden dan ook vakgerichte en leerlinggerichte opvattingen die docenten bij voorkeur combineren.

Onderzoeksmethode

Lio's van het cohort 2012 (N = 118) van de lerarenopleiding van de RUG zijn anderhalf jaar gevolgd bij de ontwikkeling van hun onderwijsopvattingen. Op drie momenten is een vragenlijst afgenomen: aan het begin van de Basiscursus in het eerste jaar van de educatieve master, aan het einde van de Basiscursus aan het einde van het eerste educatieve masterjaar, en aan het einde van het lio-jaar (het tweede educatieve masterjaar). Aangezien er in de Basiscursus sprake is van een meester-gezel situatie, is ook bij deze coaches een vragenlijst afgenomen. In beide gevallen was de vragenlijst gebaseerd op De Vries (2014). In dezelfde vragenlijst is lio's gevraagd om aan te geven wat de kans is (gesteld dat de arbeidsmarkt voor het onderwijs goed is) dat ze na de opleiding het onderwijs in gaan.

(Beoogde) resultaten en/of onderbouwde conclusies

Resultaten wijzen uit dat *onderwijsopvattingen* van lio's zich gedurende de opleiding ontwikkelen. Bij de start van de opleiding blijken lio's even sterk leerling- als vakgericht; in de loop van de opleiding worden ze leerlinggerichter worden, en hun vakgerichtheid blijft min of meer stabiel. In vergelijking met hun coaches in de Basiscursus blijken lio's leerlinggerichter. Aan het einde van het lio-jaar blijkt er een sterk verband tussen leerlinggerichtheid en de eigen inschatting om het beroep in te gaan.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

In deze studie wordt voortgebouwd op eerder onderzoek van De Vries (2014), waarmee meer inzicht wordt gekregen in de ontwikkeling van de zo essentiële onderwijsopvattingen van aanstaande docenten.

Referenties

- Borg, M. (2001). Teachers' beliefs. *ELT Journal Volume*, 55(2), 186-188.
- Borko, H., & Putnam, R. T. (1996). Learning to teach. In D. C. Berliner, & R. C. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 673-708). New York: MacMillan.
- Giebelhaus, C. R., & Bowman, C. L. (2002). Teaching mentors: Is it worth the effort? *Journal of Educational Research*, 95(4), 246-254.
- Hargreaves, A. (2000). Four ages of professionalism and professional learning. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 6(2), 151-182.
- Hargreaves, A. (2005). Educational change takes ages: Life, career and generational factors in teachers' emotional responses to educational change. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 967-983.
- Kyriakides, L., Creemers, B., & Antoniou, P. (2009). Teacher behavior and student outcomes: Suggestions for research on teacher training and professional development. *Teaching and teacher education*, 25(1), 12-23.
- Pajares, M. F. (1992). Teachers' beliefs and educational research: cleaning up a messy construct. *Review of Educational Research*, 62(3), 307-332.
- Pieters, J. M., & Verschaffel, L. (2003). Beïnvloeden van leerprocessen. In N. Verloop, & J. Lowyck (Eds.), *Onderwijskunde. Een kennisbasis voor professionals* (pp. 250- 284). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Vries, S., de (2014). *Student orientation as a catalyst for career-long teacher learning: Beliefs about learning and teaching and participation in learning activities by experienced and student teachers in Dutch secondary education*. Proefschrift. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.